

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefd>

YIL: 2021
CİLT: 6
SAYI: 2

MAKALE BİLGİSİ

Gönderildiği Tarih: 11.08.2021
Kabul Tarihi: 13.09.2021
Yayımlanma Tarihi: 31.12.2021

ARTICLE INFO

Submitted date: 11.08.2021
Accepted date: 13.09.2021
Published date: 31.12.2021

e-ISSN 2547-9865

Süleyman Bulut'un Çocukların Hakları Var Adlı Eserinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi

An Investigation Of Süleyman Bulut's Work Titled Çocukların Hakları Var In Terms Of Children's Literature

Halil Kuru
MEB, Türkçe Öğretmeni,
halilkuruoglu@gmail.com,
0000-0002-0378-5259

Burcu Ünlü Kuru
MEB, Sınıf Öğretmeni,
burcuunlu09@gmail.com,
0000-0002-1463-9310

Öz

Çocuk edebiyatı eserleri, çocukların gelişimine, seviyesine, özelliklerine ve ilgilerine hitap eden, nitelikli eserler olmalıdır. Bu bağlamda çocuk kitaplarının incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, çağdaş çocuk edebiyatı yazarlarımızdan biri olan Süleyman Bulut'un set halinde beş kitaptan oluşan "Çocukların Hakları Var" adlı öykü kitabının çocuk edebiyatı açısından uygunluğu incelenmiştir. Çalışma, betimsel nitelikte bir araştırma olup, doküman incelemesi yöntemi esas alınarak yapılmıştır. Örneklem olarak seçilen eserlerin, iç ve dış yapı özellikleri çocuk edebiyatına uygunluk açısından değerlendirilmiştir. Kitaplar, içyapı özellikleri olarak; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım; dış yapı özellikleri olarak ise kapak, boyut, cilt, kâğıt, resim ve sayfa düzeni açısından incelenmiştir. Farklı iki araştırmacı tarafından incelenen eserlerde, çocuklara uygun tema ve konuların seçildiği, özgün bir dilin kullanıldığı, deyim ve ikilemelerin yoğun bir şekilde işlendiği belirlenmiştir. Eserlerin dış yapı özelliklerinin de çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak hazırlandığı tespit edilmiştir. Eser, iç ve dış yapı özellikleri bakımında çocukların seviyelerine hitap eden ve çocuk edebiyatına uygun eserler olup; eğitimciler, aileler ve çocuklar tarafından faydalanılması gereken kaynaklar arasında olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Süleyman Bulut; Çocuk Edebiyatı; Öykü.

Abstract

Children's literature works should be qualified works that appeal to the development, level, characteristics and interests of children. In this context, children's books should be examined. In this study, the appropriateness of the story book "Çocukların Hakları Var", which consists of five books in a set, by Süleyman Bulut, one of our contemporary children's literature writers, has been examined in terms of children's literature. The study is a descriptive research, based on the document review method. The internal and external structure features of the works chosen as samples were evaluated in terms of their suitability to children's literature. Books, as their internal structure features; theme, topic, heroes, language and expression; the outer structure features were examined in terms of cover, size, volume, paper, painting and page layout. In the works examined by two different researchers, it was determined that themes and topics suitable for children were selected, an original language was used, and idioms and dilemmas were intensively studied. It was determined that the external structure features of the works were prepared in accordance with the developmental levels of the children. The work is suitable for children's literature, appealing to children's levels in terms of its interior and exterior features; It has been concluded that it is among the resources that should be used by educators, families, and children.

Keywords: Süleyman Bulut; Children's Literature; children's Books.

- 1 Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür.

Giriş

Çocuklar, çok erken yaşlarda edebiyatla tanışırlar. Çocuk, annesinden dinlediği masallarla, öykülerle ve ninnilerle büyür. Eğitim hayatının başlamasıyla birlikte çocuklar, çocuk kitaplarıyla karşılaşır. Bu sebeple çocuk edebiyatı yazarları, çocukların hayal güçlerine hitap eden, çocuklara okuma sevgisi kazandıran, olumlu değerler aktaran, eğlendiren ve öğreten eserler oluşturmalarıdır.

Tarih sahnesinde değeri zamanla anlaşılan çocuk ve çocukluk kavramına günümüzde gereken önem verilmektedir. Bu önem ile çocuklar için pek çok alan ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de çocukların okumaları, öğrenmeleri ve eğlenmeleri amacıyla yazılan çocuk kitaplarının yer aldığı çocuk edebiyatı alanıdır.

Hayatımızın 2 ile 14 yaşları arasındaki döneme çocukluk çağı adı verilir. Bu çağda, çocuğun estetik değeri olan nitelikli eserlerle karşılaşması gerekir (Şirin, 2000; Sever, 2003; Şimşek, 2006; Yalçın ve Aytaş, 2012; Kuru, 2018). Bu bağlamda, çocuklar için oluşturulan çocuk kitaplarının nitelikli ve çocuk edebiyatına uygun olması gerekmektedir.

Nicelik olarak çocuk edebiyatı yazarları ve eserleri istenilen seviyededir. Ancak nicelik istenilen seviyede olsa bile, Türk çocuk edebiyatının nitelik olarak henüz istenilen seviyede olduğunu söylemek mümkün değildir. Çocuk edebiyatımız yeni yeni gelişme göstermektedir (Neydim, 2000; Sınar, 2006; İpşiroğlu, 2008; Sever, 2013). Bu bakımdan, günümüzdeki çocuk edebiyatı ürünlerinin nicelik olarak iyi seviyede olduğu, nitelik olarak ise düşük seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

Günümüzde, çocuk edebiyatı alanında eser veren birçok çocuk edebiyatı yazarımız bulunmaktadır. Bu alanda eser vermeye devam eden belli başlı çocuk edebiyatı yazarlarımız şunlardır: Yalvaç Ural, Mustafa Ruhi Şirin, Bestami Yazgan, Gülten Dayıoğlu, Mavisel Yener, Gülçin Alpöge, Fatih Erdoğan, Hamdullah Köseoğlu, Ayşe Yamaç, Aytül Akal.

Ülkemizde çağdaş çocuk edebiyatı alanında eserler veren yazarlarımızdan biri de Süleyman Bulut'tur. 1954 yılında, Konya'da Beyşehir'in Tolca köyünde doğan Bulut, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi'ni bitirmiştir. İlk yazın eserleri olan radyo oyunları, İstanbul Radyosu'nda, "Çocuk Bahçesi" ve "Çocuk Saati" programlarında yayınlanmıştır (<https://www.cancocuk.com>).

Bulut, oyunlar ve televizyon için de masallar yazmıştır. "Küçümen Karcık ve Aloş" adlı çocuk oyunları ile *Milliyet Sanat Dergisi*'nin Çocuk Oyunu Yarışması'nda, "Dost" adlı oyunuyla da *Hürriyet* gazetesinin düzenlediği Muhsin Ertuğrul Oyun Yarışması'nda başarı ödülü almıştır. Bulut'un kırkı aşkın eseri bulunmaktadır (<https://www.cancocuk.com>).

Çocuk edebiyatı yazarı Süleyman Bulut, günümüzde çocuk edebiyatı alanında, özgün bir dil kullanarak, çalışmaya ve çocuklar için eserler üretmeye devam etmektedir. Literatürde

belirtildiği üzere, edebiyatta niceliğin yanında niteliğin daha da önemli olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, araştırmada *Çocukların Hakları Var* adlı eser çocuk edebiyatı açısından iç ve dış yapı unsurları bakımından incelenmiş ve eserlerin çocuk okuyuculara uygunluğu değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, çağdaş çocuk edebiyatı yazarı olan Süleyman Bulut'un beş öykü kitabından oluşan *Çocukların Hakları Var* adlı eserinin çocuk edebiyatına uygunluğunu iç ve dış yapı unsurları bakımından incelemektir.

Araştırmanın Önemi

Çocuk edebiyatı, estetik değeri olmasının yanında çocuğa yönelik olan eserlerin yer aldığı bir edebiyat alanıdır. Değeri zamanla anlaşılan bu edebiyat alanında oluşturulan sözlü ve yazılı eserler, çocuğun duygu ve düşüncelerini geliştiren, hayal dünyasına ışık olan, dil becerilerini geliştiren ve çocuğu eğlendiren özellikte olmalıdır. Bu özelliklerin olması, çocuğa verilen değer ve önemin de bir göstergesi olmaktadır.

Çocuklara okulu, hayatı, edebiyatı, eğitimi ve öğretimi sevdirmede çocuk edebiyatı eserlerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Özellikle çocukların edebî zevk kazanmaları açısından çocuk kitaplarının önemli bir yeri vardır (Oğuzkan, 2001; Sever, 2004; Çağlayan, 2005; Kuru, 2016). Bu bağlamda, insan hayatının temeli ve en önemli dönemi olan çocukluk çağına gereken değer verilerek; çocukların nitelikli eserlerle karşılaştırılması ve yapılan araştırmaların da dikkate alınması gerekmektedir.

Çocuk kitaplarının eğitim-öğretimde kullanılması da önemlidir. Bu kapsamda, çocuk kitaplarının dil, içerik ve biçim bakımından nitelikli eserler olması gerekmektedir. Türkçenin dil zenginliğini yansıtan, çocuğa olumlu değerler aktaran, okuma sevgisi kazandıran ve eğlendiren eserler çocuklara tavsiye edilmelidir. Günümüzde oluşturulan çocuk kitapları nicelik olarak yeterli seviyededir. Nitelik olarak ise durum tartışma ve araştırma konusudur. Bu bağlamda Süleyman Bulut'un eserlerinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi önemlidir.

Problem Cümlesi

Çağdaş çocuk edebiyatı yazarı olan Süleyman Bulut'un *Çocukların Hakları Var* isimli öykü türündeki eseri, çocuk edebiyatı açısından değerlendirildiğinde uygun özellikler göstermekte midir?

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, betimsel nitelikte bir araştırma olup, tarama modellerinden doküman incelemesi yöntemi esas alınarak gerçekleştirilmiştir. "Nitel araştırmalar verilerin teker teker okunması yoluyla kod ve kategorilere dayalı olarak araştırma sonuçlarının sunulmasını sağlar"

(Merriam, 1998, s. 58). Bu bağlamda incelenen eserler iki farklı öğretmen tarafından, farklı zamanlarda birbirlerinden habersiz olarak incelenmiştir.

“Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s. 140-143).

Çalışma da Süleyman Bulut'un *Çocukların Hakları Var* adlı çocuk edebiyatı eseri, tekrar tekrar okunarak; çocuk edebiyatı kriterlerine göre taranmıştır. Eserler, iç ve dış yapı özellikleri açısından iki farklı öğretmen tarafından değerlendirilmiştir. Eser, içyapı özellikleri olarak; konu, tema, kahramanlar, dil ve anlatım açısından incelenmiştir. Dış yapı özellikleri olarak ise, boyut, kapak, kâğıt, sayfa düzeni ve cilt özellikleri bakımından incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler gereken alanlarda tablolar halinde ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Evren Ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini günümüz çağdaş çocuk edebiyatı yazarı olan Süleyman Bulut'un öykü türünde çocuk edebiyatı kapsamında yazdığı tüm eserleri oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise, yazarın set halinde beş farklı kitaptan oluşan ve öykü türünde yazmış olduğu *Çocukların Hakları Var* adlı eseri oluşturmaktadır.

Örneklem kapsamındaki olan eserler, araştırmacılar tarafından rastgele seçilmiş ve incelenmiştir. Set halinde beş eserden oluşan öykü türündeki kitaplar hakkında kitap adı, yayınevi, tür, sayfa, basım yılı ve yaş aralığı hakkında bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: Çocukların Hakları Var Adlı Eserin Özellikleri

Kitabın Adı	Yayınevi	Tür	Basım Yılı	Sayfa	Yaş
Kardeşlik Çemberi	Can Çocuk	Öykü	2017	47	8+
Anne Ben Yapabilirim	Can Çocuk	Öykü	2017	41	8+
Sihirli Çaydanlık	Can Çocuk	Öykü	2017	44	8+
Hey Küçük	Can Çocuk	Öykü	2017	41	8+
İnsan Okur	Can Çocuk	Öykü	2017	43	8+

Verilerin Elde Edilmesi Ve Analizi

Bu çalışmada incelenen set halinde beş öyküden oluşan eserler, basılı materyal olarak temin edilmiştir. Eserler incelenirken belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. “Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar” (Karasar, 2010, s. 77).

Set halinde beş öyküden oluşan *Çocukların Hakları Var* isimli çocuk kitabı, çocuk edebiyatına uygunluk bakımından iç ve dış yapı unsurları açısından değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Eserin dış yapı özellikleri çocuk edebiyatına uygunluk açısından değerlendirilmiştir. İçyapı unsurları ise iki farklı öğretmen tarafından tekrar tekrar analiz edilerek yorumlanmıştır.

Eser, dil ve anlatım bakımından taranarak, deyim ve ikileme grupları tespit edilmiştir. Eserdeki deyimler tespit edilirken, Metin Yurtbaşı tarafından hazırlanan Sınıflandırılmış Deyimler Sözlüğü'nden ve TDK'nin genel ağ adresindeki Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'nden yararlanılmıştır. Eserdeki ikilemelerin tespitinde ise Necmi Akyalçın'ın Türkçe İkilemeler Sözlüğü'nden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır. Verilerin analizinde ve yorumlanmasında, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda alt başlıklar halinde ayrıntılı olarak sınıflandırılmıştır.

Bulgu Ve Yorumlar

Bu çalışmada incelenen eserler, çocuk edebiyatı açısından iç ve dış yapı unsurları bakımından iki farklı başlıkta değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Dış Yapı Özellikleri

Bu bölümde eserin dış yapı özellikleri kitabın boyutları, kâğıt, sayfa düzeni, resim, kapak ve cilt bakımından ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Kitabın Boyutları

Çocuk edebiyatı eserleri hazırlanırken kitapların boyutu iyi ayarlanmalıdır. Kitapların boyutları, çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Bu konuda kitapta hacim ve büyüklüğe dikkat edilmelidir. Kitap seçiminde, sürekli aynı kitaptaki boyutlar yerine, çocuğun yaşına uygun boyuttaki kitaplar seçilmelidir (Tür ve Turla, 2005; Karatay, 2011; Kuru, 2018).

Çocukların Hakları Var adlı eserde yer alan beş kitabında boyutları aynıdır. Eserler, 19,5 cm uzunluk, 12,5 cm en, 0,5 cm kalınlığında olup; boyut bakımından 7-12 yaş aralığındaki çocuklar için uygundur. Eserlerin ağırlığı da taşınması bakımından kolay olup; çocukların seviyesine uygun özellikler göstermektedir.

Kâğıt

Çocuk edebiyatı kapsamında yazılan eserlerin kaliteli, birinci veya ikinci hamur kâğıda basılması gerekmektedir. Kâğıt sağlam olmalı, kolay yırtılmamalı ve mürekkebi kolay

dağılmamalıdır. Ayrıca kâğıdın, göz yorucu derecede de parlak ve çok ince olmaması gerekmektedir (Tür ve Turla, 2005).

Çocukların Hakları Var adlı eser, ikinci hamur kâğıt kullanılarak basılmıştır. İkinci hamur kâğıt, mat ve göz yormayan özelliktedir. Kâğıdın incelik düzeyi de normal seviyede olup sağlam özellik göstermektedir. Bu bakımdan kitap, kâğıt özellikleri bakımından uygun özellikler taşımaktadır.

Sayfa Düzeni

Çocuk kitaplarında sayfalar, düzenli ve planlı bir şekilde yer almalıdır. Resimler ve metinler aynı sayfada ve uyum içinde olmalıdır. Bu durum, metin ile resim arasındaki algılamayı arttıracak ve metnin anlaşılabilirliğine katkı sağlayacaktır. Kitaplardaki metinlerin satır aralıkları ve sayfanın kenarlarının ölçüleri karmaşa yaratmayacak şekilde düzenlenmelidir (Tür ve Turla, 2005; Kuru, 2018).

Çocukların Hakları Var adlı eserdeki tüm kitaplarda, sayfa düzeni planlı bir şekilde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda yer alan sayfalardaki paragraflar arasındaki satırların aralığı 0,5 cm şeklinde belirlenmiş, kelimelerin arasındaki uzaklığın ise 0,2 cm olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu bakımdan eserin, çocukların okuma gelişimine katkı sağlayacak şekilde gözü yormayan ve kelime karışıklığını önler nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

Resim

Çocuk kitaplarında yer alan resimler, çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlayacak biçimde bir sanatçı özgünlüğü ile resmedilmelidir. Resimler, hafızada daha çok kalır. Bu bakımdan çocuk kitaplarında resimler önemlidir (Özer, 2007).

Kitaplardaki kahramanların resimleri de dikkatli bir şekilde resmedilmelidir. Fiziksel portreler metinde yansıtılan kişilik özelliklerine uygun bir şekilde hazırlanmalıdır. Resimler, kitabın kahramanlarının özelliklerini yansıtır şekilde düzenlenmelidir (Sever, 2003)

İncelenen *Çocukların Hakları Var* adlı eser, Reha Barış tarafından resmedilmiştir. Resimler, eserde renkli bir şekilde yer almıştır. Eserdeki resimler, kahramanların özelliklerini yansıtır bir şekilde hazırlanmıştır. Bu bakımdan eserdeki resimler, çocukların hayal dünyalarına katkı sağlayacak nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Kapak ve Cilt

Çocuk kitapla tanıştığında ilk kapağı görür. Bu bakımdan kitap kapağı, çocukların ilgisini çekecek şekilde ve metin hakkında bilgi verici şekilde hazırlanmalıdır. Ciltleme de kaliteli olmalıdır (Tür ve Turla, 2005; Kuru, 2018).

İncelenen *Çocukların Hakları Var* adlı eserdeki beş kitabın kapağı kartondan olup, renkli ve kaliteli ciltleme yapılmıştır. Kitapların kapakları telefonla kaplıdır ve bu durum kitaplardaki dayanıklılığı arttırmıştır. Kitapların kenar kesimleri de temiz şekilde çapaksız ve düzenlidir.

Kitapların her birinin kapak resmi metin hakkında ipucu verecek niteliktedir. Kapak resimleri renkli olarak dikkat çekici şekildedir. Kitapların arka kapağında ise eser hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu bağlamda sonuç olarak eserlerin kapak düzeninin ve ciltleme kalitesinin iyi durumda olduğunu söylemek mümkündür.

İçyapı Özellikleri

Bu bölümde eserin içyapı özellikleri tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım bakımından ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Tema

Öykülerde ana fikir ve verilmek istenen iletiler vardır. Bu fikir ve iletiler, çocuğun seviyesine uygun olarak çocuğa aktarılmalıdır. Çocuğun düzeyine uygun olmayan değerler ve düşünceler, çocuğu kitaptan uzaklaştırır. Bu durum çocuğun kitaba olan sevgisini de zayıflatır.

“*Kardeşlik Çemberi*” adlı öyküde, 8 yaş ve üzerindeki çocukların seviyesine uygun olarak; eşitlik ve saygı temaları işlenmiştir. Öyküdeki bu temalar, ilgi çekici, eğlenceli ve anlaşılır bir anlatım biçimiyle eserde yer almıştır. Bu bağlamda eser, tema ve verilmek istenen değerler bakımından çocuklara uygundur.

“*Anne Ben Yapabilirim*” adlı öyküde, 8 yaş ve üzerindeki çocukların seviyesine uygun olarak; özgürlük, sorumluluk ve özgüven temaları işlenmiştir. Sade ve anlaşılır bir anlatım biçiminin kullanıldığı eser, tema ve değerler bakımından çocukların seviyesine ve gelişimine uygundur.

“*Sihirli Çaydanlık*” adlı öyküde, 8 yaş ve üzerindeki çocukların seviyesine uygun olarak; yardımlaşma, hak ve eşitlik temaları yer almıştır. İlgi çekici ve eğlenceli bir öyküyle, iletiler çocuğa kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda eser, çocukların okuması bakımından uygun düzeydedir.

“*Hey Küçük*” adlı öyküde, 8 yaş ve üzerindeki çocukların seviyesine uygun olarak; ifade özgürlüğü, saygı ve hoşgörü temaları bulunmaktadır. Bu temalar sade bir dille çocuğa aktarılmıştır. Eser, kazandırdığı değerler ve iletiler bakımından çocuklara uygundur.

“*İnsan Okur*” adlı öyküde, 8 yaş ve üzerindeki çocukların seviyesine uygun olarak; eğitim hakkı ve okumanın önemi temaları yer almıştır. Okumanın ve öğrenmenin öneminin anlatıldığı bu eser, çocukların seviyesine ve gelişimine uygundur.

Konu

Çocuk edebiyatı eserlerindeki konular, çocukların seviyesine uygun olarak, çocukların ilgisini çeken, eğlenceli ve öğretici nitelikte olmalıdır. Çocukların hayal dünyasını zenginleştiren, okuma sevgisini geliştiren ve olumlu değerler öğreten konular, eserlerde yer almalıdır.

“*Kardeşlik Çemberi*” adlı eserde, farklı ülkelerden gelen çocukların yer aldığı basketbol takımındaki başarı ve azmin öyküsü anlatılmaktadır. Konunun eğlenceli bir biçimde işlendiği eserde, farklılıklara saygılı olmanın önemi anlatılmaktadır.

“*Anne Ben Yapabilirim*” adlı eserde ise, çocuklarını hatalı ve aşırı bir biçimde koruyan aile yaşantısı anlatılmaktadır. Eserde, bu yanlış çocuk büyütme biçiminin çocuğun yeteneklerini, gelişimini ve sosyalleşmesini olumsuz bakımdan etkilediği işlenmiştir.

“*Sihirli Çaydanlık*” adlı eserde, bir çocuğun eline geçen sihirli bir lambadan dilediği dilekler anlatılmaktadır. Yardımlaşma ve sevgi değerinin yer aldığı eserde; çocuk haklarının önemine de dikkat çekilmiştir. Eğlenceli bir şekilde konunun işlendiği öyküde her çocuğun barınmasının, beslenmesinin ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasının gerekli olduğu vurgulanmıştır.

“*Hey Küçük*” adlı eserde, çocukların da yeri geldiği zaman dinlenmesi ve fikirlerinin alınması gerektiğinin önemi işlenmektedir. Çocuklara sevgiyle, saygıyla ve hoşgörülle yaklaşılması gerektiği anlatılmaktadır. Çocukların da kendilerine göre fikirlerinin ve kararlarının olduğu eserde vurgulanmaktadır.

“*İnsan Okur*” adlı eserde ise, konuşan ve gezen bir kitabın başından geçen olaylar anlatılmaktadır. Okuma, eğitim ve öğretimin önemi öyküde vurgulanmaktadır. Eserde, konuşan kitabın olması da dikkat çekici olma özelliği yönünden önemlidir.

Kahramanlar

Çocuk kitaplarında yer alan kahramanlar, çocukların örnek alabileceği özellikte olmalıdır. Eserdeki karakterler, inandırıcı özelliklere sahip olmalıdır. Kahramanlar, eserlerde çok iyi derecede işlenmelidir. Çocuğa hangi kahramanın örnek alınıp alınmayacağı hissettirilmelidir.

“*Kardeşlik Çemberi*” adlı eserde küçük devler, küçük filler ve basketbol takımını yöneten bir koçun bulunduğu kahramanlar vardır. Kardeşlik, ayrımcılık yapmama ve eşitlik değerleri kahramanlar tarafından vurgulanmıştır.

“*Anne Ben Yapabilirim*” adlı eserde ise, Ufuk ile annesi önemli kahramanlar olarak yer almaktadır. Anne, çocuğunun sorumluluk ve özgüven sahibi olabilmesi için çaba göstermektedir. Bu bağlamda eserde çocukların da sorumlulukları olduğu, onlara da yeri geldikince kendilerini ve yeteneklerini tanımlarına fırsat verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

“*Sihirli Çaydanlık*” adlı eserde, Selim ve Alaaddincin isimli kahramanlar yer almaktadır. Yardımsever ve sevgi dolu olan Selim, dilediği dilekler ile barınma ve beslenmenin önemini vurgulamaktadır.

“*Hey Küçük*” adlı eserde ise, Berke ve Selin kahramanları yer almaktadır. Çocukların da haklarının ve fikirlerinin olduğu kahramanlar tarafından eserde anlatılmaktadır.

“İnsan Okur” adlı eserde, ana karakter olarak adı Kitapadam olan bir karakter yer almaktadır. Okumanın, eğitimin ve öğretimin önemini anlatan karakter, diğer karakterlere yol göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Çocuk kitapları, çocukların hayal güçlerini zenginleştiren, fikirlerini ve duygularını geliştiren, çocukları eğlendiren, onlara bilgiler öğreten ve değer aktarımı yapan eserlerdir. Kitaplar aracılığı ile dilin incelikleri de çocuklar tarafından öğrenilir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı eserleri, ana dilinin inceliklerinin ve güzelliklerinin çocuklar tarafından öğrenilmesinde de önemli bir kaynaktır.

Eğitim öğretim alanında dil eğitiminin en önemli hedefi, kişilerin duygu, düşünce ve iletişim becerilerini olumlu yönde geliştirmektir. Dil, bireyin kültürünün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır. Bu sebeple bütün ülkeler kültürlerini ayakta tutabilmek için dil eğitimine önem vermektedirler (Alperen, 2001; Yıldız, 2008; Özbay, 2006).

Araştırmacılar ana dili öğretiminin aile dışında, usta yazar ve şairlerin metinleriyle, eserleriyle gerçekleştirmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Yıldız, 2008; Sever, 2004; Belet vd., 2008; Cemiloğlu, 2001). Bu bağlamda, dil eğitimine önem verip, dil zenginliğini barındıran klasik ve güncel çocuk edebiyatı ürünlerinden faydalanmak gerekmektedir.

Süleyman Bulut'un set halindeki “*Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim*” isimli çocuk edebiyatı eserleri, öykü türünde yazılmıştır. Dil yönünden eserler, sade ve anlaşılırdır. Öz Türkçe sözcüklerin kullanıldığı eserlerde deyimler ve ikilemeler sıklıkla kullanılmıştır. Bu bağlamda eserler, çocukların dil becerilerini geliştirecek bir yapıda bulunmaktadır.

Eserlerde, ana dili gelişimine katkı sağlayan deyimler ve ikilemeler incelenmiştir. Eserde yer alan deyimler ve ikilemeler ile ilgili bulgulara ait örnekler aşağıda yer almaktadır.

Süleyman Bulut'un set halindeki “*Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim*” isimli çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan deyimlere ait bulgulardan bazıları şunlardır:

“*Kardeşlik Çemberi*” adlı eserdeki deyimlere ait bazı bulgular:

...küçük dillerini yutacaktı. (Bulut, 2017, s. 15)

...küçük devlerin oyun dikkatlerini dağıtıyordu. (Bulut, 2017, s. 19)

...ayağa fırlayıp heyecanla bağırdı. (Bulut, 2017, s. 42)

“*Sihirli Çaydanlık*” adlı eserdeki deyimlere ait bazı bulgular:

...iki lokmada yalayıp yutardı. (Bulut, 2017, s. 11)

...derin bir uykuya daldılar. (Bulut, 2017, s. 24)

...annesiyile göz göze geldi. (Bulut, 2017, s. 41)

"*İnsan Okur*" adlı eserdeki deyimlere ait bazı bulgular:

...kısa sürede kendini topladı. (Bulut, 2017, s. 9)

...hemen çevresini sardı Kitapadam'ın. (Bulut, 2017, s. 20)

...biraz kendine gelmişti. (Bulut, 2017, s. 23)

"*Hey Küçük*" adlı eserdeki deyimlere ait bazı bulgular:

...dedi, sözümü keserek. (Bulut, 2017, s. 10)

...kaşlarını çatmış yüzünü karartmış olarak bakıyordu. (Bulut, 2017, s. 17)

...sorar sormaz da aklıma geldi. (Bulut, 2017, s. 30)

"*Anne Ben Yapabilirim*" adlı eserdeki deyimlere ait bazı bulgular:

...Ufuk'un hiç hoşuna gitmedi. (Bulut, 2017, s. 10)

...gülücüklerle karşılık vermiş onlara. (Bulut, 2017, s. 19)

...kaşlarını çatmış Biricik. (Bulut, 2017, s. 25)

Süleyman Bulut'un set halindeki "*Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim*" isimli çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan ikilemelere ait bulgulardan bazıları şunlardır:

"*Kardeşlik Çemberi*" adlı eserdeki ikilemelere ait bazı bulgular:

...acı acı gülümsemekle yetindiler. (Bulut, 2017, s. 26)

...sık sık yükselince güçten düştü. (Bulut, 2017, s. 32)

...üst üste sayı yapmayı başardılar. (Bulut, 2017, s. 43)

"*Sihirli Çaydanlık*" adlı eserdeki ikilemelere ait bazı bulgular:

...hafif hafif dalgalanmakta olan Buharadama yaklaştı. (Bulut, 2017, s. 14)

...hızlı hızlı üfledi. (Bulut, 2017, s. 20)

...belli belirsiz gülümsedi. (Bulut, 2017, s. 31)

"*İnsan Okur*" adlı eserdeki ikilemelere ait bazı bulgular:

...tek tek önümüzden geçirmek günlerce sürüyor. (Bulut, 2017, s. 17)

...kıkır kıkır güldürler. (Bulut, 2017, s. 18)

...şırıl şırıl akarak geçiyordu. (Bulut, 2017, s. 23)

"*Hey Küçük*" adlı eserdeki ikilemelere ait bazı bulgular:

...yavaş yavaş kaydığını fark ettim. (Bulut, 2017, s. 7)

...arka arkaya sınav vardı. (Bulut, 2017, s. 17)

...dik dik bakarak süzdü beni. (Bulut, 2017, s. 25)

“Anne Ben Yapabilirim” adlı eserdeki ikilemelere ait bazı bulgular:

...sınırlı sınırlı elini kolunu salladı havada. (Bulut, 2017, s. 12)

...düşe kalka öğrenmiş yürümeyi. (Bulut, 2017, s. 23)

...yalnız kalması gerektiğini anlatmış uzun uzun. (Bulut, 2017, s. 30)

Süleyman Bulut'un set halindeki “Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim” isimli çocuk edebiyatı eserlerindeki deyimlere ve ikilemelere ait bulguların yer aldığı tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: “Çocukların Hakları Var” Adlı İncelenen Eserdeki Deyim ve İkileme Sayısı

Kitabın Adı	Toplam Deyim Sayısı	Toplam İkileme Sayısı
Kardeşlik Çemberi	22	6
Anne Ben Yapabilirim	10	11
Sihirli Çaydanlık	15	18
Hey Küçük	18	9
İnsan Okur	19	9
Toplam	84	53

Süleyman Bulut'un set halindeki “Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim” isimli çocuk kitaplarında toplam 84 deyim ve 53 ikileme bulgusu yer almaktadır. Yapılan benzer araştırmalar incelendiğinde, kitapların deyimler ve ikilemeler bakımından zengin seviyede olduğu tespit edilmiştir. Diğer dil özelliklerinin ise daha az olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç Ve Öneriler

Süleyman Bulut'un yazmış olduğu set halindeki “Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim” isimli çocuk kitapları görsel ve dilsel açıdan çocukların seviyelerine uygun eserlerdir. Set halindeki 5 kitapta, çocuk hakları, saygı, özgürlük, sorumluluk, özgüven, hoşgörü, yardımlaşma, eğitimin önemi, hak ve eşitlik temaları yer almıştır. 8 yaş ve üzerindeki çocukların düzeyine uygun olan bu temalar, eserlerde doğrudan ve örtük olarak verilmiştir. Eserler konu olarak ise ilgi çekici, eğlenceli ve öğretici özellikte olup; çocukların hayal güçlerini zenginleştirmeyi ve onlara okumayı sevdirmeyi amaç edinmektedir.

Yazar, eserlerinde öz Türkçe kullanmış olup; çocukların dil gelişimlerine katkı sağlamayı hedeflemiştir. Eserlerde bolca deyim ve ikilemeler yer almaktadır. “Kardeşlik Çemberi, Sihirli Çaydanlık, İnsan Okur, Hey Küçük, Anne Ben Yapabilirim” isimli çocuk kitaplarında toplam 84 deyim ve 53 ikileme bulgusu yer almaktadır. Çocuk kitaplarında değerler ve dil zenginlikleri ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Batur vd., 2012; Oran, 2015, Kuru, 2016; Kaya, 2012;

Gökçe 2008; Alagöz, 2012). Bu araştırmalar ile karşılaştırıldığında kitapların deyimler ve ikilemeler bakımından zengin seviyede olduğu tespit edilmiştir. Eserlerin Türkçe öğretimi sürecinde de faydalanılması gereken kaynaklar arasında olduğunu belirtmek mümkündür.

Eserlerdeki kahramanlar ve karakterler de çocukların örnek alabileceği birer rol modelidir. Bu bağlamda çocuklar eserlerdeki kahramanları örnek alabilirler. Kahramanların olumlu ve olumsuz yönlerini fark edebilirler. Eserlerde ayrıca çocukların beğenip seveceği, metinle alakalı renkli görseller de yer almıştır. Bu durum çocukların hayal dünyalarına ışık tutmaktadır.

Çocuk edebiyatındaki iç ve dış yapı unsurları bakımından incelenen eserler; çocukların seviyesine uygun düzeyde olup, çocuklara faydalı, kullanışlı, okuma sevgisi aşıl原因an, onların hayal dünyasını zenginleştiren ve çocuğun dil gelişimine katkı sunan eserlerdir. Bu bağlamda eserler, faydalanılması gereken eserler arasında olup; eğitimcilere ve öğrencilere önerilmektedir.

Eserler hakkında birtakım öneriler ise şunlardır:

- Süleyman Bulut'un çocuk edebiyatına uygunluğu açısından incelenen eserleri, değerler eğitimi açısından da ayrıntılı olarak incelenebilir.
- Süleyman Bulut'un çocuk edebiyatına uygunluğu açısından incelenen eserleri, Türkçe dil zenginliği açısından daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak değerlendirilebilir.
- Diğer çocuk kitabı yazarlarının çocuk edebiyatı ürünlerinin de aynı yöntemlerle değerlendirilmesi çocuk edebiyatına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Alagöz, F. C. (2012). *Cahit Uçuk'un masal kitaplarında temel değerlerin Türkçe eğitime katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Alperen, N. (2001). *Türkçe okuma ve yazma eğitim rehberi*. Ankara: Alperen Yayınları.

Batur, Z. ve Yücel, Z. (2012). *Ahmet Efe'nin çocuk hikâyelerinde değer eğitimi ve hikâyelerin Türkçe eğitime katkısı*. *Turkish Studies*, 7(4), 1031-1049.

Belet, D. ve Deveci, H. (2008). VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu 2, 3, 4 Mayıs 2008 Bildiriler. *Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi* (s. 140-170). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Bulut, S. (2017a). *Kardeşlik Çemberi* (4. Baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Bulut, S. (2017b). *Anne Ben Yapabilirim* (4. Baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Bulut, S. (2017c). *Sihirli Çaydanlık* (4. Baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Bulut, S. (2017ç). *Hey Küçük* (4. Baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Bulut, S. (2017d). *İnsan Okur* (4. Baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.

- Cemiloğlu, M. (2001). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi* (3. baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- İpşiroğlu, Z. (2008). *Çağdaş Çocuk ve Gençlik Yazınının Türkiye'deki İşlevi, Gelişimi ve Konumu*. *Çağdaş Türk Yazını* (Hazırlayan: Zehra İpşiroğlu). İstanbul: Toroslu Kitaplığı.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi* (21. Baskı). Ankara: Nobel.
- Karatay, H. (2011). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (1. Baskı) Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kuru, H. (2016). *Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Kuru, H. (2018) *Hamdullah Köseoğlu'nun "Küçük Ressam" ve "Elimi Bırakma Anne" Adlı Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (2), 25-39.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Revised and expanded from case study research in education. USA: JB Printing.
- Neydim, N. (2000). *Çocuk ve edebiyat*. İstanbul: Bu Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayınları.
- Oran, G. (2015). *Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özer, A. (2007). *Çocuk kitaplarındaki resimlerin "çocuğa göreliği"*, II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara: AÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü* (1. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sınar, A. (2006). Türkiye'de çocuk edebiyatı çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. 4 (7), 175-225.
- Şimşek, T. (2006). *Çocuk edebiyatı, Türk edebiyatı tarihi 4*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakıf Yayınları.

Tür, G. ve Turla, A. (2005). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: Ya-Pa Yayın.

URL <https://www.cancocuk.com> Alıntı Tarihi:08.08.2020

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2012). *Çocuk edebiyatı* (6. Baskı) Ankara: Akçağ Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, C. (2008). *Yeni öğretim programlarına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.